

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Suzan Rietvelt
s.rietvelt@nijmegen.nl
T 024 – 329 90 28

Ons kenmerk

D230805630

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 5 september 2023
Onderwerp Beantwoording vragen over toepassing
grond / baggerspecie met PFAS in
Oosterhoutse Waarden

Geachte leden van de raad,

Op 12 juli 2023 heeft de gemeenteraad vragen gesteld over de toepassing van bodem (grond en baggerspecie) in de Oosterhoutse Waarden. De vragenstellers maken zich zorgen over de aanpassing van de PFAS-regels. In deze brief geven we naast inhoudelijke informatie over het project en de wetgeving ook nader antwoord op de vragen van genoemde fracties.

Achtergrond en doelstelling project Oosterhoutse Waarden

Het project Oosterhoutse Waarden wordt uitgevoerd in het kader van de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG). De doelstelling van het NURG-programma is realiseren van de ecologische hoofdstructuur in het rivierengebied. In de zomer van 2011 heeft Nijmegen besloten de rol als realisator van de NURG-doelen op zich te nemen. Doelstelling van het project is het versterken van de potentiële landschappelijke en ecologische kwaliteiten van de Oosterhoutse Waarden. In de Oosterhoutse Waarden ligt de voormalige diepe zandwinplas (zie onderstaande afbeelding).

Door zijn grote diepte had deze plas een beperkte betekenis voor planten en dieren en vond er geen aansluiting plaats met de gerealiseerde bodemdiepte van de Nevengeul. Het vergroten van de biodiversiteit en de watertechnische eisen van Rijkswaterstaat met betrekking tot de bodemdiepte van de geul waren de belangrijkste aanleidingen om de zandwinplas een nieuwe inrichting te geven. Ook worden flauwere natuurlijke oevers gemaakt. Hierdoor ontstaan nieuwe habitats (leefgebieden) voor verschillende vissoorten.

Toepassen van grond / baggerspecie in de Oosterhoutse Waarden

De voormalige zandwinplas wordt ondieper gemaakt door het aanbrengen van bodemmateriaal van elders. Het toegepaste bodemmateriaal betreft grond (uit binnendijkse projecten) of baggerspecie (grond en baggerspecie uit buitendijkse projecten) die vrijkomen bij andere projecten en daar niet meer kunnen worden hergebruikt. De wetgeving spreekt over een 'nuttige toepassing', grond en baggerspecie worden toegepast (hergebruikt) om een project te realiseren.

Grond en baggerspecie die sterk verontreinigd is en niet voldoet aan de normen voor hergebruik mag *niet* worden toegepast (hergebruikt) in de zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden. Sterk verontreinigde grond of bagger moet in principe worden gereinigd. Alleen wanneer reinigen niet mogelijk is (technisch gezien of te duur is) mag deze worden gestort. Storten mag alleen op locaties die als stortplaats zijn aangewezen. In de Oosterhoutse Waarden vindt dus *geen* stort van grond / baggerspecie plaats. Er is sprake van een nuttige toepassing van grond en baggerspecie die voldoet aan wet- en regelgeving. Het hergebruiken van licht verontreinigde grond en baggerspecie past binnen het bodembeleid in Nederland.

De regels voor het toepassen van bodem staan in het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en de bijbehorende Regeling Bodemkwaliteit (Rbk). Voor PFAS zijn geen normen in het Bbk /Rbk opgenomen. Daarom geldt hiervoor de zorgplicht.

De voormalige zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden ligt in het beheergebied van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is daarom het bevoegd gezag. Rijkswaterstaat heeft hierbij een controlerende en handhavende rol. Het grootste (westelijke) deel van de plas is in bezit van gemeente Nijmegen en een klein deel is in bezit van de Staat.

Regels voor PFAS

Toepassingswaarden voor PFAS

In juli 2019 werd het eerste tijdelijke Handelingskader door de Rijksoverheid vastgesteld. Dit was het moment dat onze gemeente bekend werd met het voorkomen van PFAS in bodem. Dit Handelingskader is inmiddels drie keer geactualiseerd. Het nu geldende Handelingskader (versie december 2021) vormt de invulling van de zorgplicht uit de Bbk voor PFAS in bodem.

Bij de vaststelling van het eerste Handelingskader in juli 2019 waren onvoldoende onderzoeksgegevens beschikbaar over PFAS in bodem. Daarom is destijds de bepalingsgrens voor PFAS in grond vastgesteld als norm. In de navolgende Handelingskaders uit 2019-2021 zijn door onderzoeksinstituut Deltares op basis van

onderzoeksgegevens PFAS-normen afgeleid voor toepassingen op of in waterbodem. Deze normen zijn gebaseerd op het gemiddeld voorkomen van PFAS in de waterbodem en het riviersysteem. Het Handelingskader is hiermee een invulling van de zorgplicht uit het Besluit Bodemkwaliteit.

Afwijking van standaard toepassingswaarden PFAS

In het Handelingskader (en het Besluit bodemkwaliteit) staat dat binnen randvoorwaarden via lokaal (gebiedsgericht) beleid afgeweken mag worden van de standaardnormen uit het Handelingskader. Ondanks het vastgestelde Handelingskader blijft het lastig om voldoende bodemmateriaal te vinden om de plas mee in richten. De ontwikkelaar van het gebied K3 (voorheen GMG) heeft daarom op 23 februari 2022 aan Rijkswaterstaat gevraagd om voor gebiedseigen baggerspecie uit stroomgebied Bovenrijn en Waal een verruiming van de norm toe te staan ten opzichte van het Handelingskader. Dit bodemmateriaal moet voldoen aan de achtergrondconcentratie aan PFAS uit de Rijkswateren, dus de concentraties in het riviersysteem. Rijkswaterstaat heeft hiermee ingestemd op 4 april 2023 omdat hiermee sprake is van stand still; de milieuhygiënische situatie in het watersysteem verslechtert niet. Tot nu toe voldoet al het toegepaste materiaal aan het Handelingskader. Er is nog geen gebruik gemaakt van dit gebiedsspecifieke beleid.

Beantwoording van de vragen

1. *Is het college op de hoogte van de verruiming van deze regels door het Rijk? Zo ja, wat vindt het college ervan dat het Natuurgebied Oosterhoutse Waarden worden genoemd als 'diepe plas', waarin baggerspecie en grond met PFAS mag worden gestort?*

Ja, het College is op de hoogte van de verruiming van de regels door het Rijk in 2019 en 2021. Gemeente Nijmegen heeft een concessieovereenkomst gesloten met GMG (het huidige K3). In de contracteisen staat dat voldaan moet worden aan wet- regelgeving. Zoals eerder genoemd is er geen sprake van 'storten' van baggerspecie en grond die sterk verontreinigd is of niet voldoet aan de normen voor hergebruik; er is sprake van een nuttige toepassing van grond die voldoet aan wet- en regelgeving. Sterk verontreinigde grond en baggerspecie mag niet in de plas worden gebracht.

Het college staat positief ten opzichte van het tot standkomen van het Handelingskader PFAS. Immers, tot 2019 werd niet naar PFAS gekeken. Het Handelingskader is vanuit milieuhygiënisch oogpunt een verbetering voor het milieu. Het college vindt de verondieping zoals die nu wordt uitgevoerd aanvaardbaar; hiermee kan worden voldaan aan de doelstellingen van het NURG-programma.

2. *Is het college het met ons eens, dat elke extra toevoeging van PFAS aan de leefomgeving ongewenst is, al helemaal in Natura 2000-gebied, en dat met PFAS verontreinigde grond niet hoort te worden gestort in Natuurgebied Oosterhoutse Waarden, ook niet als de grond daar al verontreinigd is met PFAS? Zo nee, waarom niet?, Zo ja, is het college bereid zich te verzetten tegen stort van PFAS-verontreinigde grond in deze plassen en met de Rijksoverheid in gesprek te gaan om Natuurgebied Oosterhoutse Waarden te schrappen als stortlocatie ten einde (extra) risico's voor dieren, (toekomstige)*

omwonenden en bezoekers van Natuurgebied Oosterhoutse Waarden te voorkomen? Zo nee, waarom niet?

In de Oosterhoutse Waarden vindt geen stort van grond met PFAS plaats. Wel is er sprake van een nuttige toepassing van grond en baggerspecie die voldoet aan wet- en regelgeving. Met deze toepassing kunnen de gestelde natuurdoelen in het gebied worden gehaald.

3. *De plassen in Natuurgebied Oosterhoutse Waarden zijn niet-vrijliggende diepe plassen die in verbinding staan met rijkswater, de Waal. Is het college het met ons eens dat PFAS daardoor uit de grond in de plas kunnen wegspoelen naar de rivier en open zee en dat ze daardoor alsnog elders in het milieu terecht kunnen komen, elders kunnen ophopen en gevaar kunnen opleveren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat het college doen om dit te voorkomen?*

Nee, we zijn het er niet mee eens dat de met PFAS verontreinigde grond elders in het watersysteem gevaar kan opleveren. Het Handelingskader en het gebiedsgerichte beleid van Rijkswaterstaat vormen volgens ons een goede invulling van de zorgplicht uit de Besluit Bodemkwaliteit. Net als Rijkswaterstaat en de Rijksoverheid zijn wij van mening dat er geen sprake is van een verslechtering van het watersysteem, er is sprake van stand still. Er is hierbij geen risico op ontoelaatbare verspreiding vanuit de plas naar de rivier en de zee. Daarom zien wij geen aanleiding tot het stellen van aanvullende contracteisen waarin de door de Rijksoverheid vastgestelde normen moeten worden aangescherpt.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester